

FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2025 - 2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Lucian Blaga din Sibiu
1.2. Facultatea	Teologie
1.3. Departament	Teologie Pastorală
1.4. Domeniul de studiu	Teologie
1.5. Ciclul de studii ¹	Master
1.6. Specializarea	MTI

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Școală, națiuni și confesiuni în Transilvania în epoca modernă	Cod	FTEO.TOR.TEI.M.ZO.2.1200.E-8.2
2.2. Titular activități de curs	Prof. Dr. Paul Brusanowski		
2.3. Titular activități practice	Prof. Dr. Paul Brusanowski		
2.4. An de studiu ²	2	2.5. Semestrul ³ 1	3
2.6. Tipul de evaluare ⁴	E		
2.7. Regimul disciplinei ⁵	O	2.8. Categoria formativă a disciplinei ⁶	S

3. Timpul total estimat

3.1. Extinderea disciplinei în planul de învățământ – număr de ore pe săptămână					
3.1.a.Curs	3.1.b. Seminar	3.1.c. Laborator	3.1.d. Proiect	3.1.e Alte	Total
1	2	0	0	0	3
3.2. Extinderea disciplinei în planul de învățământ – Total ore din planul de învățământ					
3.2.a.Curs	3.2.b. Seminar	3.2.c. Laborator	3.2.d. Proiect	3.2.e Alte	Total ⁷
14	28	0	0	0	42
Distribuția fondului de timp pentru studiu individual ⁸					Nr. ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					66
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					40
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					40
Tutoriat ⁹					10
Examinări ¹⁰					2
3.3. Total ore alocate studiului individual ¹¹ (NOSIsem)					158
3.4. Total ore din Planul de învățământ (NOADsem)					42
3.5. Total ore pe semestru ¹² (NOADsem + NOSIsem)					175
3.6. Nr ore / ECTS					25
3.7. Număr de credite ¹³					8

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. Discipline necesar a fi promovate anterior (de curriculum) ¹⁴	
4.2. Competențe	Competențe de operare pe calculator (minimal: Word, Internet)

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. De desfășurare a cursului ¹⁵	Tablă, videoproiector, platforma on-line Google Classroom
5.2. De desfășurare a activităților practice (lab/sem/pr/aplic) ¹⁶	• Lectura bibliografiei recomandate • Elaborarea și susținerea lucrărilor planificate • Participare activă.

6. Rezultate ale învățării¹⁷

Numărul de credite alocat disciplinei: 8				
Rezultatele învățării				Repartizare credite pe rezultatele învățării
Nr. crt.	Cunoștințe	Aptitudini	Responsabilitate și autonomie	
RÎ 1	Masterandul descrie conținutul și istoria politică și confesională a Transilvaniei moderne	Masterandul aplică metode analitice, recurgând la chei hermeneutice adecvate informațiilor studiate.	Masterandul distinge între diferitele tipuri de raportare la fundamente culturale și realități istorice și interpretează conținutul acestora pentru a se dezvolta spiritual și cultural, pentru a-i ajuta pe alții în dezvoltarea spirituală și a propriilor orizonturi culturale.	2
RÎ 2	Masterandul descrie sistematic și rațional evoluția relațiilor dintre Stat și Biserică în Transilvania modernă și o explică în mod critic și argumentat.	Masterandul analizează sistematic teorii și concepte teologice și cele privind evoluția istorică	Masterandul gândește critic și monitorizează și respectă teorii, doctrine și reglementări legislative.	3
RÎ 3	Masterandul recunoaște principalele măsuri legislative din Transilvaniei și Ungariei moderne	Masterandul aplică tehnici și metode de îmbunătățire și progres în distingerea dintre contextul și subtextul izvoarelor istorice	Masterandul gândește autonom și responsabil, folosind textele sursă aplicat unde identifică acuratețea lor	3
RÎ 4				
.....				
RÎ n				

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1. Obiectivul general	Cursul urmărește evoluția istorică a politicii școlare a guvernelor austriece de până în anul 1867 și apoi maghiare din epoca dualistă, precum și reacția confesiunilor, în special a Bisericii Ortodoxe;
--------------------------------	---

7.2. Obiectivele specifice	Cursul propune studenților o introducere în realitățile confesionale ale Transilvaniei și Ungariei în contextul politic habsburgic. Totodată, prezintă legătura strânsă existentă între autonomia confesională și dezvoltarea sistemului educațional.
-----------------------------------	---

8. Conținuturi

8.1. Curs¹⁸		Metode de predare¹⁹	Nr. ore
Curs 1	Imperiul habsburgic: Țările Coroanei, etnii și confesiuni;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 2	Sistemul confesional din Regatul Ungariei: Biserica Catolică de Stat și Bisericile autonome protestante și ortodoxă. Națiunea confesională ilirică;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 3	Evoluția legislației școlare în Imperiul Habsburgic de la Maria Tereza până în 1848;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 4	Reforma educațională a Ministerului Cultelor și Instrucțiunii publice de la Viena;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 5	Obținerea autonomiei școlare a Bisericii Ortodoxe în deceniul neoabsolutist. Meritele episcopului Andrei Șaguna;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 6	Opera de organizare a învățământului primar românesc din Transilvania în epoca liberalismului constituțional (1860-1867);	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 7	Izvoarele ideologiei naționaliste maghiare și maghiarizante;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 8	Legătura dintre reforma școlară și problema privilegiilor și fondurilor Bisericii Romano-Catolice din Ungaria;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 9	Modul de organizare a confesiunilor din Ungaria, la începutul epocii dualiste. Politica religioasă a ministrului Eötvös József;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 10	Politica școlară și confesională a ministrului Trefort Ágoston (1872-1888);	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 11	Politica școlară și confesională a miniștrilor Csáky Albin (1888-1894) și Wlassics Gyula (1895-1903);	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 12	Tendențele de maghiarizare a învățământului din Ungaria între anii 1903-1907, sub îndrumarea miniștrilor Berzeviczy Albert și Lukács György;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 13	Apogeul politicii de maghiarizare prin școală, în timpul ministeriatului lui Apponyi Albert;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 14	Măsurile școlare ale Guvernelor Tisza István și Wekerle Sándor în ultimii cinci ani ai existenței Ungariei Mari.	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1
Total ore curs:			14

8.2. Activități practice

Activități practice (8.2.a. Seminar ²⁰ / 8.2.b. Laborator ²¹ / 8.2.c. Proiect ²²)	Metode de predare	Nr. ore
Act. 1. Biserica Catolică – Biserică de Stat în Regatul Ungar.	Lectură, analiză, dezbateri	2
Act. 2. Bisericele protestante din Transilvania	Lectură, analiză, dezbateri	2
Act. 3. Catholicismul ardelean	Lectură, analiză, dezbateri	2
Act. 4. Ortodoxia românească – de la toleranță la receptare juridică	Lectură, analiză, dezbateri	2
Act. 5. Națiunea multietnică „ilirică”. Sârbi și români în Ungaria	Lectură, analiză, dezbateri	2
Act. 6. Fenomenul uniatic din Transilvania și Ungaria	Lectură, analiză, dezbateri	2
Act. 7. Fondurile catolice din Ungaria și Transilvania	Lectură, analiză, dezbateri	2
Act. 8. Conceptul de autonomie bisericească la liberalii maghiari	Lectură, analiză, dezbateri	2
Act. 9. Naționalismul maghiar. Etapele legislative ale planului de maghiarizare a popoarelor nemaghiare din Ungaria	Lectură, analiză, dezbateri	2
Act. 10. Rolul mitropolitului Andrei Șaguna în propășirea Ortodoxiei românești	Lectură, analiză, dezbateri	2
Act. 11. Instituțiile autonome ale Mitropoliei românești din Transilvania și Ungaria	Lectură, analiză, dezbateri	2
Act. 12. Rolul Senatelor școlare din eparhiile Bisericii ortodoxe românești din Transilvania și Ungaria	Lectură, analiză, dezbateri	2
Act. 13. Separația ierarhică dintre sârbii și românii din Banat	Lectură, analiză, dezbateri	2
Act. 14. Discuțiile privind arondarea eparhiilor din Mitropolia Transilvaniei	Lectură, analiză, dezbateri	2
Total ore seminar/laborator		28

9. Bibliografie

9.1. Referințe bibliografice recomandate	Paul Brusanowski, <i>Învățămintul confesional ortodox român din Transilvania între anii 1848-1918. Între exigențele statului centralist și principiile autonomiei bisericești</i> , 614 p., Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2010.
	Mircea Păcurariu, <i>Politica statului ungar față de Biserica românească din Transilvania în perioada dualismului (1867-1918)</i> , Sibiu, 1986
	Nicolae Bocșan, <i>Națiune și confesiune în Transilvania în secolul al XIX-lea: cazul Mitropoliei române</i> , în "Etnie și confesiune în Transilvania. Secolele XIII-XIX", Oradea, 1994, p. 97-188;
9.2. Referințe bibliografice suplimentare	Onisifor Ghibu, <i>Catholicismul unguresc în Transilvania și politica religioasă a statului român</i> , Cluj, 1924
	Idem, <i>Viața și organizația bisericească și școlară în Transilvania și Ungaria</i> , București, 1915

10. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului²³

- Elaborarea unor instrumente eficiente de cunoaștere și analiză a fenomenului istoric;
- Realizarea unei percepții creștine sănătoase asupra lumii, vieții și istoriei;

- Programarea unor activități ecleziale și pastorale în conformitate cu percepția creștină autentică asupra istoriei

11. Evaluare

Tip activitate	11.1 Criterii de evaluare	11.2 Metode de evaluare		11.3 Pondere din nota finală	Obs. ²⁴
11.4a Examen / Colocviu	• Cunoștințe teoretice și practice însușite (cantitatea, corectitudinea, acuratețea)	Teste pe parcurs ²⁵ :	%	100% (minim 5)	
		Teme de casă:	40%		
		Alte activități ²⁶ :	%		
		Evaluare finală:	60% (min. 5)		
11.4b Seminar	• Frecvența/relevanța intervențiilor sau răspunsurilor			% (minim 5)	
11.4c Laborator	• Cunoașterea aparaturii, a modului de utilizare a instrumentelor specifice; evaluarea unor instrumente sau realizări, prelucrarea și interpretarea unor rezultate			% (minim 5)	
11.4d Proiect	• Calitatea proiectului realizat, corectitudinea documentației proiectului, justificarea soluțiilor alese			% (minim 5)	
11.5 Standard minim de performanță ²⁷					

Fișa disciplinei cuprinde componente adaptate persoanelor cu CES (persoane cu dizabilități și persoane cu potențial înalt), în funcție de tipul și gradul acestora, la nivelul tuturor elementelor curriculare (competențe, obiective, conținuturi, metode de predare, evaluare alternativă), pentru a asigura șanse echitabile în pregătirea academică a tuturor studenților, acordând atenție sporită nevoilor individuale de învățare.

Data completării: | 2 | 5 | / | 0 | 9 | / | 2 | 0 | 2 | 5 |

Data avizării în Departament: | 2 | 7 | / | 0 | 9 | / | 2 | 0 | 2 | 5 |

	Grad didactic, titlul, prenume, numele	Semnătura
Titular disciplină	Prof. Dr. Paul Brusanowski	
Responsabil program de studii	Lect. Dr. Ioan Ovidiu Abrudan	
Director Departament	Protos. Conf. univ. dr. Vasile Bîrzu	<i>Pr. Conf. Dr. Vasile Bîrzu</i>

¹ Licență / Master

² 1-4 pentru licență, 1-2 pentru master

³ 1-8 pentru licență, 1-3 pentru master

⁴ Examen, colocviu sau VP A/R – din planul de învățământ

⁵ Regim disciplină: O=Disciplină obligatorie; A=Disciplină opțională; U=Facultativă

⁶ Categoria formativă: S=Specialitate; F=Fundamentală; C=Complementară; I=Asistată integral; P=Asistată parțial; N=Neasistată

⁷ Este egal cu 14 săptămâni x numărul de ore de la punctul 3.1 (similar pentru 3.2.a.b.c.)

⁸ Linile de mai jos se referă la studiul individual; totalul se completează la punctul 3.37.

⁹ Între 7 și 14 ore

¹⁰ Între 2 și 6 ore

¹¹ Suma valorilor de pe liniile anterioare, care se referă la studiul individual.

¹² Suma (3.5.) dintre numărul de ore de activitate didactică directă (NOAD) și numărul de ore de studiu individual (NOSI) trebuie să fie egală cu numărul de credite alocate disciplinei (punctul 3.7) x nr. ore pe credit (3.6.). De asemenea, se recomandă ca numărul orelor de studiu individual să fie cel puțin egal cu cel al orelor de pregătire universitară formată din ore didactice

¹³ Numărul de credit se calculează după formula următoare și se rotunjește la valori vecine întregi (fie prin micșorare fie prin majorare)

$$\text{Nr. credite} = \frac{\text{NOCpSpD} \times C_C + \text{NOApSpD} \times C_A}{\text{TOCpSdP} \times C_C + \text{TOApSdP} \times C_A} \times 30 \text{ credite}$$

Unde:

- NOCpSpD = Număr ore curs/săptămână/disciplina pentru care se calculează creditele
- NOApSpD = Număr ore aplicații (sem./lab./pro.)/săptămână/disciplina pentru care se calculează creditele
- TOCpSdP = Număr total ore curs/săptămână din plan
- TOApSdP = Număr total ore aplicații (sem./lab./pro.)/săptămână din plan
- C_C/C_A = Coeficienți curs/aplicații calculate conform tabelului

Coeficienți	Curs	Aplicații (S/L/P)
Licență	2	1
Master	2,5	1,5
Licență lb. străină	2,5	1,25

¹⁴ Se menționează disciplinele obligatoriu a fi promovate anterior sau echivalente

¹⁵ Tablă, videoproiector, flipchart, materiale didactice specifice, platforme on-line etc.

¹⁶ Tehnică de calcul, pachete software, standuri experimentale, platforme on-line etc.

¹⁷ Rezultatele învățării se vor menționa în funcție de standardele specifice ale Comisiilor de specialitate ARACIS (<https://www.aracis.ro/ghiduri/>)

¹⁸ Titluri de capitole și paragrafe

¹⁹ Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector, discuții cu studenții (pentru fiecare capitol, dacă este cazul)

²⁰ Discuții, dezbateri, prezentare și/sau analiză de lucrări, rezolvare de exerciții și probleme

²¹ Demonstrație practică, exercițiu, experiment

²² Studiu de caz, demonstrație, exercițiu, analiza erorilor etc.

²³ Legătura cu alte discipline, utilitatea disciplinei pe piața muncii

²⁴ CPE – condiționează participarea la examen; nCPE – nu condiționează participarea la examen; CEF - condiționează evaluarea finală; N/A – nu se aplică

²⁵ Se va preciza numărul de teste și săptămânile în care vor fi susținute.

²⁶ Cercuri științifice, concursuri profesionale etc.

²⁷ Se particularizează la specificul disciplinei standardul minim de performanță din grila de competențe a programului de studii, dacă este cazul.